

naše podivenie, že ste nám poslali len 150 legitimácií. Aj v tomto negatívnom momente musíme vidieť zaznávanie Košíc v našom politickom hnutí, poľahke umelé odbúravanie ich významu.

7/ Musíme ich dôrazne upozorniť, že politická a duchovná prevýchova východoslovenského ľudu, tak dôležitá pre konečnú syntézu slovenskej society, vyžaduje, aby mala naša strana v Košiciach mocnú a reprezentatívnu oblastnú politickú centrálu, ktorá by zdolala tak konkurenciu iných strán, ako aj špeciálne východoslovenské myslenie, maďarskou propagandou proti Republike tak často zneužívané.

8/ Konštatujeme, že doterajšia - nie práve úspešná - naša spolupráca je len jednosmerná, čiže ide len od nás. Pokladáme preto každé ďalšie otáľanie s vystriedaním smeru za škodlivé tak Strane, ako aj demokracii, na ktorú sa v boji navonok i v snahe o konsolidáciu v lone Strany neprestaneme odvolávať.

9/ Konštatujeme, že tunajší „Oblastný akčný výbor“ Strany pokračuje pri výbere vedúcich osôb nášho hnutia prísne v duchu výsledkov nášho národného povstania, preto žiadame, aby naše rozhodnutia boli aj v tomto smere rešpektované, poľahke, aby bez nášho súhlasu neboli autoritatívne korigované.

Keď sa na tomto memorande nášho „Oblastného akčného výboru“ uznášame, konáme tak s vedomím, že poslúžime tým záujmom Strany. Osvedčujeme sa, že nás nevedli žiadne vedľajšie ambície, ani nie predimenzovaná autochtonnosť, naopak, že po spravodlivejšom usporiadaní našej participácie na právach a povinnostiach, chceme byť najdisciplinovanejšou skupinou politického a duchovného ústrojenstva našej strany.

So súdružským pozdravom

nečitateľné podpisy

predseda   tajomník   podpredseda

Slovenský národný archív Bratislava, f. Sociálna demokracia na Slovensku, a. j. 44.

Dokument č. 37

Žiadosť J. Kramára o povolenie založiť „Roľnícku politickú stranu“ z 1. 3. 1946. a list J. Rizmana z 8. 3. 1946 J. Ďurišovi s podporným stanoviskom k založeniu strany.

s. Bašťovanský (napísané perom)

Jozef Kramár, roľník

Štiavnička dňa 1. III. 1946.

Štiavnička pri Sučanoch.

Vec: Žiadosť o povolenie založiť

„Roľnícku politickú stranu“

Titl.

Predsedníctvo
Slovenskej národnej rady,
B r a t i s l a v a

Navštívil som v mnohých krajoch Slovenska bratov v povolání, roľníkov a všade sa ozývajú hlasy nespokojnosti, že roľníctvo dosiaľ nemá svojej politickej strany v našej ľudovodemokratickej vlasti. Roľníctvo pri svojej početnosti a lojálnosti si zasluhuje niest' vlastnú stavovskú korúhev i na štíte svojej politickej strany.

Bolo by krivdou, aby roľníctvo bolo trestané za činy niektorých politikov z bývalej Republikánskej strany. Ako mnohí z niekdajších politických reprezentantov nenesie žiadnej viny na zrade našej vlasti, tak ani stotisícky roľníkov. Títo tiež trpeli, bojovali a zachraňovali čo mohli, pri znovunadobytí našej drahej vlasti.

Bez vlastnej politickej strany cítia sa roľníci veľmi ponížení, aby slúžili za volebný materiál, lebo záujem o ich hlasy sa už prejavuje a nie v jednej politickej strane. Roľníctvo sa však cíti dosť vyspelé a lojálne vo svojej milovanej vlasti, aby bez tútorstva mohlo stáť v politike na vlastných nohách.

Preto so súhlasom tisícok roľníkov prosím, aby slávne Predsedníctvo SNR dalo povolenie založiť politickú stranu roľnícku.

Program strany na požiadanie predostrieme¹ aj potrební tisícky podpisov na podopretie tejto žiadosti. Preto prosíme o jej skoré a prajné riešenie.

V úcte oddaný: Jozef Kramár v. r.

Sučany, 8. III. 1946

Ján Rizman, roľník a úradník
Roľ. vzájomnej pokladnice, Sučany
č. d. 425
Jozef K r a m á r, roľník Štiavnica

Súdruh
Dr. Ď u r i š, minister zemedelstva,
P r a h a

Poznáme Tvoju prácu pre roľníctvo a to jednak z činnosti Tvojho úradovania v býv.(alej) Zemedelskej rade, menovite však od prevratu po dnes a veríme, že Tvoje postavenie najvyššieho reprezentanta drobného roľníckeho ľudu, dopomôže, vlastne dopomohlo by preklenúť ťažkosti v hospodárskom záporení k vyššej životnej úrovni nášho zemedelského stavu.

---

¹ správne by malo byť „predostrieme“

Základy pre uskutočnenie týchto veľkých ideálov, aby tiež prakticky mohli tieto slúžiť roľníctvu stvárňuje vytvorený JZSR, ako dielo výlučne KSS.

Z nášho pozorovania zisťujeme však, že široké masy roľníctva, až na jednotlivé prípady nedostatočne pochopia túto prácu a snahu pre jeho dobro a preto máme obavu, že s prislúchajúcich 60% hlasov pripadajúcich roľníctvu v nasledujúcich voľbách dostane do rúk 10% menšina meštiackej a statkárskej šľachty.

Zastrašovacia politika DS do značnej miery za výdatnej pomoci bývalých predstaviteľov agrárnej strany ovplyvňuje naše roľníctvo a niet dost' času k prevýchove tohoto, zvlášť do stávajúcich volieb tak, aby správne pochopilo kde je jeho politické miesto o ktoré by sa toto hospodársky bezpečne opieralo. Preto správny evolučný vývoj toho času považujeme utvorenie samostatnej politickej strany roľníckej (s výhradou malých a stredných roľníkov), ktorá za tesnej spolupráce s pokrokovou stranou, t.j. stranou KSS do ďalšieho volebného obdobia vytvorilo by základy pre splynutie nás v jeden mohutný politický káder robotníkov a roľníkov.

Myšlienka táto vyvrela z citu a rozumu, keď priamo dýchame, cítime dušu roľníka a z reálnej analýzy politického rozpoloženia zvlášť Turca a iných nám známych okolitých okresov, preto obraciame sa na Teba s prosbou, aby si jej dal reálny základ, postavil sa ako prvý na jej uskutočnenie a tak previedol veľké sociálnoreformné organizačné dielo pre povznesenie roľníckeho stavu – ľudu.

V prílohe dovoľujeme si Ti zaslať odpis žiadosti o povolenej založiť stranu na Predsedníctvo SNR s prosbou o jej ujetie a uvedenie do života. (predmetná žiadosť zaslaná bola s Jozefom Kramárom, roľníkom zo Štiavničky – Turiec).

Pri práci počítaj i s našimi skromnými silami, ktoré naša snaha pracovať pre lepšiu zajtrajšok a sociálne oslobodenie stavu roľníctva a v kladnom prípade sa ešte viac (z)mnohonásobí a sme presvedčení, že urobíme veľa.

1 príloha

Odpis žiadosti na Predsedníctvo SNR

Ostávame Ti oddaní:

Práci česť !

Ján Rizman, v.r.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Rôzne politické strany, kart. 4, a. j. 79.

Dokument č. 38

Doplnené memorandum Strany štátnej jednoty z 2. marca 1946

Vec.: Strana štátnej jednoty - podanie doplneného memoranda

P. T.

Slovenský národný front

Bratislava